הלכות ברכת המוציא 2

נערך ע״י יחזקאל הרטמן

1) גמ׳ ברכות מ.

אמר רב א) טול ברוך טול ברוך ב) אינו צריך לברך הבא מלח הבא לפתן צריך לברך ור׳ יוחנן אמר אפי׳ הביאו מלח הביאו לפתן נמי א״צ לברך גביל לתורי גביל לתורי צריך לברך ורב ששת אמר ב) אפילו גביל לתורי ג) נמי אינו צריך לברך דאמר ד) רב יהודה אמר רב ה) [ב] אסור לאדם שיאכל ו) קודם שיתן מאכל לבהמתו שנא׳ א) ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת: אמר רבא בר שמואל משום רבי חייא ז) אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיביאו מלח או לפתן לפני כל אחד ואחד רבא בר שמואל אקלע לבי ריש גלותא אפיקו ליה ריפתא ובצע להדיא אמרו ליה הדר מר משמעתיה אמר להו ד) לית דין צריך בשש: ואמר רבא בר שמואל

2) רש״י ברכות מ.

טול ברוך. הבוצע קודם שטעם מן הפרוסה בלע ממנה והושיט למי שאכלו וא״ל טול מפרוסת הברכה אף על פי ששח בינתים אין צריך לחזור לברך ואף על גב דשיחה הויא הפסקה כדאמרינן במנחות (פרק ג׳ דף לו.) סח בין תפילין לתפילין צריך לברך וכן בכסוי הדם ה) הך שיחה צורך ברכה ולא מפסקא: הביאו מלח. נמי אין צריך לברך שאף זו צורך ברכה שתהא פרוסה של ברכה נאכלת בטעם: גביל

3) תוס׳ ברכות מ.

הבא מלח כו׳ צריך לברך. דהוי היסח הדעת והכי אמרי׳ בפ״ג דמנחות (דף לו.) סח בין תפילין לתפילין צריך לברך וכן הלכה אם סח בין ברכת המוציא לאכילה ובין ברכת קידוש לשתיה צריך לחזור ולברך אי לאו מילתא דשייכא לסעודה כמו טול ברוך וכן בשחיטה צריך לחזור ולברך אי לאו ממילתא דשחיטה כמו העוד יותר בהמות ותרנגולים לשחוט או שיאמר אחוז היטב שלא ישמט לך שלא תפסל השחיטה אין זו הפסקה ואנו אין אנו רגילים להביא על השלחן לא מלח ולא לפתן משום דפת שלנו חשוב והרי הוא כי הא דאמר בסמוך לית דין צריך בשש מיהו רבי׳ מנחם היה מדקדק מאד להביא מלח על השלחן כדאיתא במדרש ל) כשישראל יושבין על השלחן וממתינין זה את זה עד שיטלו ידיהם והן בלא מצות השטן מקטרג עליהם וברית מלח מגין עליהם:

4) רמב״ם פ״א מהלכות ברכות

בין שבירך בלבו: **ח** כל הברכות כולן לא יפסיק בין הברכה ובין הדבר שמברכין עליו בדברים אחרים ואם הפסיק צריך לחזור ולברך שנייה. ואם הפסיק בדברים שהן מענין דברים שמברכין עליו ג) אינו צריך לברך שנייה. כיצד כגון שבירך על הפת וקודם שיאכל אמר הביאו מלח הביאו תבשיל תנו לפלוני לאכול תנו מאכל לבהמה וכיוצא באלו אינו צריך לברך שנית. וכן כל כיוצא בזה: **ט** כל הברכות כולם מותר לטמא לברך

5) בית יוסף סי׳ קסז

ואין צריך ראובן לחזור ולברך המוציא: **כתב** הרוקח (סי׳ שכט ד״ה אין להפסיק) אם דיבר שאר דברים בין ברכת המוציא לאכילתו צריך לברך המוציא פעם שנית אבל אם אכל הבוצע מעט והסיחו הא נפקי כולהו כדמשמע בשילהי בכל מערבין (עירובין מ:) דלאי יהבי לינוקא נפקו עד כאן. ואיני רואה שום ראיה משם דהתם הוא מברך על דעת שישתה התינוק וכיון ששתה לא הויא ברכה לבטלה אבל הכא כל אחד ואחד חייב לברך כדי לאכול וכשאחד מברך לכולם הוי כאילו כל אחד בירך לעצמו וכשהוא מפסיק בין ענייתו אמן לטעימתו הוי הפסק וצריך לחזור ולברך וזה נראה לי ברור (ו):

6) גמ׳ עירובין מ.

עצרת ור״ה יום הכפורים היכי עביד אי מברך עליה ושתי ליה כיון דאמר זמן קבליה עליה ואסר ליה ג) דהאמר ליה רב ירמיה בר אבא לרב מי בדלת וא״ל אין בדילנא לברוך עליה ולנחיה ז) המברך צריך שיטעום ליתביה לינוקא לית הלכתא כרב אחא (א) דילמא אתי למסרך מאי הוי עלה שדרוה רבנן לרב יימר ג)

7) דרכי משה סי׳ קסז

(ו) ולי נראין דברי הרוקח דמאחר שטעם אחד מן פרוסת הבציעה יצאו כולם מידי דהוי אטעימת כוס של ברכה

8) ביאור הגר״א סי׳ קסז

ית אח״כ הוי הפסק בין ברכה לאכילה. ונראה שראייתו ממה שכתוב בערבי פסחים ק׳ ב׳ אמר רב ידי קידוש יצאו ידי יין לא יצאו, משום הפסק, שינוי מקום דוקא דהוי הפסק אפילו באמצע סעודה, כמו שכתוב שם [קא, ב] דהוי ואין דעת התוספות כן, שכתבו שם [קא, א] בד״ה ורבי יוחנן אמר, ומיירי כו׳, וכן

9) גמ׳ פסחים ק:-קא. ותוס׳

בני אדם שקידשו בבית הכנסת אמר רב ידי יין לא יצאו ידי קידוש יצאו ד) ושמואל אמר אף ידי קידוש לא יצאו אלא לרב למה ליה לקדושי בביתיה כדי להוציא בניו ובני ביתו ושמואל למה לי לקדושי בבי כנישתא א) לאפוקי אורחים ידי חובתן דאכלו ושתו

ורבי יוחנן אמר אף ידי יין יצאו. ומיירי ששתו בבית הכנסת אע״ג דלענין קידוש יצאו בשמיעה כדפי׳ לעיל (ג) לענין יין לא פטר אא״כ שתה דהוי הפסק כדאמרי׳ בפ׳ כיצד מברכין (ברכות דף מ.) גבי המוציא שאם הפסיק שצריך לחזור ולברך: **שינוי** יין א״צ

9) שולחן ערוך סי׳ קסז

ה י) **לא יבצע (ה) עד יא שיביאו לפניו מלח או ליפתן** (פירוש כז) כל דבר הנאכל עם הפת, ערוך ערך בשש) **ללפת בו פרוסת הבציעה** [יט] כ* **ואם היא (ו) נקיה** כ** [כ] **או שהיא מתובלת בתבלין או במלח כעין שלנו** ל [כא] **או שנתכוון לאכול פת חריבה יב אינו צריך להמתין:** הגה [כב] ס) ומכל מקום מצוה להביא על כל שלחן מלח קודם שיבצע [כג] כי השלחן יג דומה (ז) למזבח והאכילה כקרבן ונאמר [ויקרא ב, יג] על כל קרבנך תקריב מלח יד ה) ט) והוא מגין מן הפורענות: טו (ועיין לקמן (ח) סוף סימן ק״ע):

ו מ לז) **יאכל מיד טז ולא ישיח בין ברכה** (ט) **לאכילה ואם שח צריך לחזור ולברך** י) לח) **אלא אם כן היתה השיחה** מ* **בדברים יז** [כד] **מענין דברים שמברכין עליו כגון שברך על הפת וקודם שיאכל אמר (ז) הביאו** (י) **מלח או ליפתן** [כה] **תנו לפלוני לאכול תנו יח מאכל לבהמה וכיוצא באלו אינו צריך לברך:** הגה [כו] ע) ומכל מקום לכתחילה לא יפסיק כלל [כז] פ) והא דאם שח דברים בטלים צריך לחזור ולברך היינו דווקא ששח קודם שאכל הבוצע יט אבל אחר כך לא הוי שיחה (יא) הפסק אף על פי שעדיין לא אכלו אחרים המסובים (ח) כבר יצאו כולם באכילת הבוצע ל) כי אין צריכין כולם לאכול מן פרוסת הבוצע רק שעושין כן לחבב המצוה:

ז צ [כח] **ראובן שהיה נוטל ידיו לאכילה ויעקב היה מברך המוציא ונתכוון להוציא השומעים ואחר כך ניגב ראובן ידיו וברך על נטילת ידים לא הוי הפסק ויוצא בברכת יעקב ואינו צריך לחזור ולברך [ברכת]** מדן) **המוציא:**

10) מגן אברהם סי׳ קסז

טו ועיין לקמן סוף סימן ק״ע. פירוש, אע״ג דאין אנו נוהגין באכילת מלח להו) משום דיש בפת מלח, מכל מקום מצוה להניחו על השלחן. וכתבו המקובלים [שער המצות פרשת עקב מ, ב] לטבל פרוסת הבליעה במלח: **טז ולא ישיח.** עד שיבלע הפרוסה. מיהו אם שח בעודו לועס אין צריך לחזור ולברך (של״ה שער האותיות נח, ב בהגה״ה ד״ה ואע״פ). ועיין סוף סימן ר״י דהלועס אין צריך ברכה, א״כ עיקר הברכה על הבליעה, וצ״ע: **יז מענין דברים.** אפילו אינו צורך לפרוסת המוציא רק צורך הסעודה (ב״י קמה, א ד״ה ויאכל ב״ח שם ד״ה ויאכל): **יח מאכל לבהמה.** ד) הוי צרכי סעודה, דאסור לטעום קודם שיתן לבהמתו (גמרא ברכות שם). ☞ אבל לשתות אדם קודם, כדאשכחן ברבקה יא) שאמרה [בראשית כד, מו] שתה וגם גמליך אשקה מ) י (ספר חסידים סימן תקלא): **יט אבל אחר כך לא הוי כו׳.** והא דצריך

11) שערי תשובה סי׳ קסז

(יא) הפסק. עיין באר היטב. ועיין בפנים מאירות חלק ב׳ סימן ה׳ שבני אדם שיושבים במסיבה אחת וכל אחד כוסו לפניו לקדש, וממתינים בברכת היין עד שיברכו כולם, ומי שקדם ובירך עונה אמן אחר ברכת חבירו ואח״כ מקדשים, **לאו שפיר עבדי וגורמים בהפסק זה ברכה לבטלה, דכיון שהפסיק בין הברכה לטעימה** הוי הפסק, כמו שכתבו קצת פוסקים [סימן נט סעיף ד] **בעניית אמן אחר ברכת** קריאת שמע, וצריך לברך פעם אחרת, **והוי ברכתו הראשונה לבטלה.** ולכן אין להפסיק בעניית אמן. וכן בברכת המוציא וכל אחד ככרו **לפניו אין לענות** **אמן אחר ברכת חבירו עד שיטעום אחר ברכתו, ע״ש:** שים טעם על מה שקצת אין נזהרים בזה, ע״ש:

12) משנה ברורה סי׳ קסז

(כט) אם רבים המסובין, וכל אחד יש לו ככר ומברך לעצמו, לא יענה אמן על ברכתו של חבירו קודם שיטעום הוא על ברכתו]. ומכל מקום אם עבר ושח בעודו לועס, קודם שבלע הפרוסה, בדברים שאינו מצרכי סעודה, **(ל)** צריך עיון אם צריך לחזור ולברך [ובחיי־אדם כלל מט מצדד, דאפילו לא בלע רק הטעם שמצץ בפיו מן הלעיסה, אין צריך לחזור ולברך]. אמנם **(לא)** אין צריך שיאכל דוקא שיעור כזית קודם שידבר, דאפילו אם אכל רק פחות מכזית אחר הברכה, חשיבא אכילה לענין זה דמותר לדבר אחר־כך אם הוא צריך לכך; ושלא במקום הדחק **(לב)** טוב שיאכל מתחלה שיעור כזית: **(לו) ואם שח.** אפילו תיבה אחת: **(לז) מענין דברים.** ואפילו **(לג)** הפסיק בדברים שאינו לצורך פרוסת ׳המוציא׳, רק מעניני צרכי סעודה, **(לד)** ואפילו דיבר להביא הכלים שהן לצורך הסעודה, לא הוי הפסק: **(לח) שבירך על**

13) משנה ברורה סי׳ קסז

צריך לומר: **(מג) אבל אחר־כך וכו׳.** **פירוש:** אפילו השיחו אחר־כך השומעים ויוצאים בברכתו קודם שטעמו, גם־כן אין קפידא בדיעבד, הואיל וכבר חלה ברכת המברך, **(מ)** מיהו, לכתחלה בוודאי אסור לכל אחד מהשומעים להפסיק קודם שיטעום. והנה זהו רק דעת הרמ״א, **אבל** כמעט **(מא)** כל האחרונים חולקים עליו וסבירא להו דלא עדיף השומע מהמברך עצמו כששח קודם טעימתו שחוזר ומברך, והכא נמי השומעים אם הפסיקו בדברים קודם טעימתן שחוזרין ומברכין. ודע עוד, דאם המברך שח קודם שטעם, אף שהשומעים לא שחו כלל, משמע מהפוסקים לכאורה דשוב אינם יוצאים בהברכה, כמו שכתבתי בביאור הלכה, וצריך עיון לדינא: **ז (מד) להוציא השומעים.** וגם השומעים

14) משנה ברורה סי׳ קסז

כיוונו לצאת בברכתו: (מה) ואחר־כך ניגב וכו׳. הוא הדין **(מו)** כשכל הנטילה וברכת ׳על נטילת ידים׳ היה אחר־כך, גם־כן יוצא בדיעבד, דכל זה לא הוי הפסק, דהוי צורך סעודה, וכנ״ל, ולא נקט לשון זה אלא להורות לנו דאם ברכת ׳על נטילת ידים׳ היה בשעה שיעקב בירך ׳המוציא׳ דלא יצא, דהרי **(מג)** צריך להבין ולשמוע מה שאומר המברך ולא להפסיק בדברים אחרים, ואז שומע כעונה [עיין לקמן סימן קפג סוף סעיף ו]. ובעוונותינו הרבים, הרבה נכשלין בזה בליל־שבת־קודש כשהבעל־הבית ׳מוציא׳ בני־ביתו בקידוש: